

ብዓለ ቊስቋም

ንባባት: 2ቆሮ 8: 1-16፥ 2ዮሐ 1: 9-ፍ፥ ግ.ሐ. 1: 12-15፥ ማቴ 2: 19-ፍ

ምስባክ: 1. ያፍኒ ረከበት ላቲ ቤት፥ ወማዕነቅኒ ኅብ ታነብር እጎሊሃ፥ ምሥዋዒከ እግዚአ እግዚአ ኃያላን መዝ. 84: 3።

2. ርኢክዎ ለኃጥእ ዐብዩ ወተላልዕለ ከመ ዐርዘ ሊባኖስ ውሶበ እገብእ ኅግእክዎ፥ ጎሠሥኩ ወኢረከብኩ መካኖ መዝ. 37: 35-36.

ብዓለ ቊስቋም ብአቆጻጽራ ግዕዝ አብ 6 ኅዳር ይብዕል። ናይ ቅድስት ሥድራ ስደት ንምድረ ግብጺ እዩ ዝዘክር። አብ ልደት መድኃኒና መላእኽቲ ሰማይ ሰናይ ዜና አበሲሮም፥ ጳሶት ንልደት መድኃኒ ብሓጎስን ብህያብን ተቐቢሎም፥ ሰብአ ሰገል ካብ ርሑቕ ምስራቕ ምስ ፍሉይ ህያቦም ተቐቢሎም። እዚ አብ ጊዜ ልደት ንሰምዖ እንተ ኾነ ድሕሪ ሓጺር ጊዜ ዘሕዝን አጋጢሙ፥ ሄሮዱስ ንጉሥ ሃገር ቀታሊ ገፋዒ ሰብ ንልደት ክርስቶስ ክቕበሎ አይክአለን ንስልጣኑ ዝወስደሉ መሲልዎ። ሰብአ ሰገል ዝጽቦዮ ሓበረታ ስለ ዘየምጽአሉ አብቲ ከባቢ ዝተወልዱ ቆልዑት ካብ ክልተ ዓመት ንታሕቲ ክቕተሉ ወሲኑ። ሄሮዱስ ጨካን ቀታል ሰብ እዩ ነሩ ንሱ ብ70 ቅ.ል. ክርስቶስ ተወሊዱ ብ4 ቅ.ል. ክ. ከአ ሞይቱ። ንሱ ካብ አይሁዳውን አረመናዊ ስድራ ተወሊዱ። ብ4 ዓመተ ዓለም ድሕሪ ሞይቱ ኢየሱስ ቅድሚ ሞቱ እዩ ተወሊዱ ምኽንያቱ ሄሮዱስ ካብ ክልተ ዓመት ንታሕቲ ዝኾኑ ሕፃናት ቀቲሉ እዩ ስለዚ ኢየሱስ አብ መንጎ 6-4 B.C. እዩ ተወሊዱ። አብ መጽናዕቲ ከዋኽብቲ ከም ዝሕብሮ አብ መንጎ ፕላነት ጁፒተርን ሳተርን አብ ድሕሪ ሽድሽተ ሚእቲ ዓመት ሓደ ጊዜ አብ ልክዕ መስመር ህዋ ይመጽኡ እዚ አብ 7 B.C. አጋጢሙ። ስለዚ ሞት ሄሮዱስ አብ 4 ድሕሪ ኮይኑ፥ ቅትለት ሕፃናት ትሕቲ ክልተ ዓመት ብሄሮዱስ ከምኡ ናይ ጁፒተርን ሳተርን አብ ሓደ መስመር ብ7 B.C. ድሕሪ ኮይኑ ኢየሱስ አብ መንጎ 7-4 B.C. ተወሊዱ ማለት እዩ። ነዚ መሰረት ገርና ኢየሱስ አብ 1 A.D. ከምዘይተወልደ ነረጋግጽ። ኢየሱስ አብ 0 ዓ.ም. ተወሊዱ ዝብል ጌጋ ዘእተወ Dionysius Exiguus ዝተባህለ ሩስያዊ መነኮስ ብ527 እዩ። ንሱ ብ527 ናይ ኢየሱስ ልደት ክጽብጽብ እንከሎ ኢየሱስ ድሕሪ 753 ዓመት ድሕሪ ምፍጣር ከተማ ሮማ እዩ ኮይኑ ኢሉ ይኣምን ነሩ ዲዮንሲዩስ ኢየሱስ አብ ማእከል ናይ ሓዲስ ዘመንን ናይ አረጊት ዘመንን ከም ዝተወልደ ከረጋግጽ ኢሉ ዝገበሮ እዩ እንተ ኾነ ተጋግዩ።

አብ ሄሮዱስ ክንምለስ ንሱ ብ37 ቅ.ል.ክ እዩ ብአጉስጦስ ቁሳር ግዛኢ ክኸውን ተሾሙ። ድሕሪ ሓጺር እዋን ሹመቱ ናይ አይሁድ ላዕለዋይ መራሕ ባይቶ ዝነበረን ንኹሎም አባላት ጉባኤ ባይቶ አይሁድ ዝነበሩ ብምሉኡም ቀቲልዎም ካብ 300 ንላዕሊ ዝኾኑ ካብ ኢየሩሳሌም አውጺኡ ቀቲልዎም። ጨካን ቀታል ሰብ እዩ ነሩ።

ብኻልእ ክርአ እንከሎ ከአ ጨካን ጥራሕ አይነበረን ገለ ሰናይ ግብሪ እውን ነርዎ እዩ። ፍርቂ አይሁዳዊ ስለ ዝነበረ ዝበለጸ ቤተ መቐደስ ሰሪሕሎም። ኢየሱስ ዝመላለሶ ዝነበረ ቤተ መቐደስ ሄሮዱስ ዝሰርሖ እዩ ነሩ። ብ25 ቅ.ል.ክ. አብ ምድረ አይሁድ ዓቢ ጥመት ወሪዱ ነሩ ሄሮዱስ አብ ቤተ መንግስቱ ዝነበረ አዋርቕ አምኪኹ መግቢ ንአይሁድ ከም ዝግዛእ ገሩ።

አብዚ ናይ ኢየሱስ ታሪኽ ብዛዕባ ሄሮድስ ዝግድሰና እቲ ጨካን ግብሩ እዩ። ንሱ ዓሰርተ ኣንስቲ ነረንኦ 15 ቆልዑት ነሮሞ። ደቁ ምስ ዓበዩ ኣብ ስልጣን ደይዎም ነሮም እንተ ኾነ ክልተ ካብ ደቁ ኣለክሳንደርያን ኣሪስታቦሎስ ዝብሃሉ ንስልጣነይ ክወዳደሩኒ ፈቲኖም ካብ ዝብል ንሮማ ልኢኹ ኣፍሪዳ ብ6 ዓ.ዓ. ክርስቶስ ኣብ ዝተወልደሉ እዋን ከምዝቐተሉ ገርዖም። ቁሳር ኣጉስጦስ ነዚ ብዝርኢ ከምዚ ኢሉ ይብሃል፡ “ኣብ ገዛኻ ሓሳማ ምዃን ዝያዳ ዋሕስ ኣልኦ ካብ ኣብ ግቢ ሄሮድስ”። ቅድሚ ሞቱ ብ4 ዓ.ዓ. ካልእ ወዱ ቀቲሉ ከምኡ ቅድሚ ሞቱ ኣብ ከተማ ኢየሩሳሌም ግፋ ክግበር ኣዚዙ እቶም ዝተገፉ ኣብ መዓልቲ ሞቱ ክቐተሉ ኣዚዙ። እዚ ዝገበሮ ኸኣ ኣብ ሞቱ ዝኾነ ዝሓዘን ከምዘየሎ ይፈልጥ ነሩ ስለዚ ብዙሓት ሓዘንተኛታት ኣብ ከተማ መታን ክህልዉ እዩ ገርዖ።

ሄሮድስ ምስ ሞተ ንግስነቱ ኣብ ሰለስተ ተመቐሉ። ኣብ ሰሜን ፍሊጳስ ሓዉ፣ ኣብ ማእከላይ ክፍሊ ሃገር ኦንጢፓስ፣ ኣብ ደቡብ ኣብ ኢየሩሳሌም ከባቢ ከኣ እርኬላዎስ ነጊሱ። ኣርከለዎስ ምስ ነገሰ ሰለስተ ሽሕ ኣይሁድ ቀቲሉ። በዚ ምኽንያት ቅድስት ስድራ ኣብ ዓዳ ምስ ተመልሶት እውን ኣይጥግማን ኣብ ናዜሬት ተቐመጡ ምኽንያት ናይ ኣርካላኦስ ምንጋስን ብዙሓት ምቕታሉን ኣሰኪፍዎም። ስለዚ ኢየሱስ ኣብ ናዝሬት ዓበዩ።

እዚ ኹሉ ነቲ ናይ ቅድስት ስድራ ካብ ልደቱ ድሕሪኡ ስደት ኣብ ግብጽን ካብኡ ምምላስን ንጹር ኣፍልጦ መታን ክህልወናን እቲ ጨካን መራሕ ሃገር ዝገበሮ ኣብ ሓቀኛ ታሪኽ ከም ዝምርኮስ ንምግላጽ እዩ። ኣብዚ ሓደ ፍሉይ ነገር ኣሎ ዮሴፍ ኩሉ ጊዜ ኣምላኽ ዝገለጸሉ ዝኣምንን ዝፍጽምን ምዃኑ እዩ። እግዚአብሔር ንዮሴፍ ብሕልገሚ መልኦኹ ሰዲዱ ሰለስተ ጊዜ ተገሊጽዎ ብኡ ኣቢሉ ኸኣ ምኽርን ድለቱን ይነግሮ ነሩ። ቅድሚ ልደቱ ሕጽይቱ ማርያም ጸኒሳ ምስ ረኣየ ክፈትሓ ሓሲቡ እንተ ኾነ መልኦኽ ብሕልገሚ ምስ ገለጸሉ ኣሚኑ ነሩ፣ ድሕሪ ልደቱ ንምድሪ ግብጺ ክሃድም ዝነገሮ መልኦኽ እዩ፣ ሞት ሄሮድስ ዝነገሮ መልኦኽ እዩ። ዮሴፍ ንጹሕ እሙን ሰብ እዩ ነሩ። ኣምላኽ ካብኡ ዝደለዮ ክገብር ዝፈቱ እዩ ነሩ። ከም ማርያም ሕጽይቱ ሕራይ ኢሉ ዝኸእል ንወዲ ኣምላኽ ከም ምድራዊ ኣቦ ከዕቢ ዝተሓርየ ፍሉይ ሰብ እዩ። ኣብ ሕይወትና ኣብነትና እዩ ንሱ ነቲ ልኡኽ ኣምላኽን ንመልእኽቱን ካብ ኣምላኽ ምዃኑ ኣለልዩ ዝኸኣለ እዩ። ኣብ ሕይወትና ብብዙሓት ልኡኻት ኣምላኽ መልእኽቲ ኣምላኽ ይመጸና እዩ ንቐበሎዶ? ነለልዮዶ? እግዚአብሔር ንዮሴፍ ብሕልገሚ ተንስእ ንሕፃንን ነዲኡን ሒዝካ ህደም እንተ ዘይኮነ ክቐትልዎ እዮም ምስ በሎ ኣይወዓለ ኣይ ሓደረ ሃዲሙ። ኣብ ሕይወትና ካብ ፈተና ካብ ጥፍኣት ካብ ኃጢአት ርሓቕ ህደም ክብለና እንከሎ ንሃድምዶ ወይስ ሱቕ ኢልና ንመውት? ኣምላኽ ብልኡኻቱ ገሩ ህደሙ ርሓቕ ይብለና እዩ።

ኣምላኽ እዚ ዝሓሸ ቦታ እዩ ኣብዚ ንበር ከምዚ ግበር እናበለ ብልኡኻቱ ይነግረና። ሕጂ ኣብ ድሕነት ዝርከቦ ቦታ ክንከውን ይደልየና። ከም ዮሴፍ ልብና ንልኡኽን ንመልእኽቲ ኣምላኽ ክቐበል ክፍጽም ክፉት ይኹን። እዚ ኣብ ጉዕዞ ስደት ኣብ ሕይወት ዮሴፍ እንምሃሮ ሓቂ እዩ።

ንመደብ ኣምላኽ ዝቐይር ሓይሊ የለን።

ንመደብ ኣምላኽ ደው ከብል ወይ ክቐይር ዝኸእል የለን። ሄሮድስ ወላ ጨካንን ክፉእን ሰብ ይንበር ንመደብ ኣምላኽ ክቐይር ኣይከኣለን። መንግስታት ይኹኑ ገዛእቲ ሃገራት ንመደብ ኣምላኽ ክቐይሩ ዘይሕሰቡ እዩ። ወዲ ኣምላኽ ክውለድ መደብ ኣምላኽ እዩ ግዚኡ ምስ በጽሖ ኸኣ ተወሊዱ። ምስ ተወልደ ካብ ቅትለት ሄሮድስ ከም ዝድሕን ዝገበረ መደብ ኣምላኽ እዩ። ኣብ መስቀል ሞይቱ ንደቂ ሰብ ከድሕን ዝገበረ መደብ ኣምላኽ እዩ። ተመሳሳይ ነገር ኣብ ብሉይ ኪዳን ንረክብ ሙሴ ምስ ተወልደ ኣብ ግብጺ ዝኾነ ወዲ ካብ እስራኤላውያን ዝተወልደ

ክቅተል ሕጊ ነሩ፤ ገዛኔቲ ግብጺ ንብዙሓት ቀቲሎም ንሙሴ ግን ክቅተልዎ አይከአሉን። ሙሴ ዓሰርተ ትእዛዛት ካብ አምላኽ ተቐቢሉ ክህብ መደብ አምላኽ እዩ ነሩ። ስለዚ ንጉሥ ይኹን ገዛኢ ኣብ ታሪኽ ንመደብ አምላክ ደው ዘበለ የለን ንድሕሪ ሕጂ እውን አይክህሉን እዩ። ኣብ ዘመና ናዚ ጀርመን፣ ኮሙኒዝም፣ ዝተፈላለዩ ገፋዕቲ መንግስታት ንስም አምላኽ ንእምነት ክርስትና ከጥፍኡ ተንሲኦም ግን ኩሎም ደም ሰማዕታት ውሒጥዎም ዓሪቦም። ታሪኽ ከም ዝገልጸልና ዝኾነ ካብ መገዲ አምላኽ ወጺኡ ንመደብ አምላኽ ሓዲጉ ናቱ ድለት ክፍጽም ዝደሊ መወዳእታኡ ጥፍኣትን ውድቀትን እዩ። እንተኾነ ቤተ ክርስትያን ክርስቶስን መንግስቲ አምላኽ ደው ኢሎም ቀጻልቲ እዮም። እዚ እዩ ኣብዚ ዝተገልጸ ታሪኽ እንርእዮ። ክንደናይ ጨካን ይኹን እቲ ንጉሥ ንመደብን ንድላይ አምላኽን ደው ከብል ዝኽእል የለን።

ኣብ ብሉይ ኪዳን እንተ ረኣና ብዙሓት ንግብጺ ይሃድሙ ነሮም ዝብል ነንብብ ምኽንያቱ ግብጺ ቦቲ እዋን ዝያዳ ዑቕባ ዝርከቦ ዓዲ እዩ ነሩ። ብዙሓት እስራኤላውያን ካብ ጥንቲ ኣብ ግብጺ ይነብሩ ነሮም በዚ ኢና ብዙሕ ነገራት ንብሉይን ንሓዲስ ኪዳን ዝርኢ ብራናታት ብፍላይ “Septuagint” ፍሉይ ቅዳሕ ብሉይ ኪዳን ኣብ ኣለክሳንድርያ እዩ ተተርጉሙ። ሓደ ካብቶም ጥንታዊ ብራና ሓዲስ ኪዳን ኣብ ኣለክሳንድርያ እዩ ተተርጊሙ። ኣለክሳንድርያ ማእከለን ምንጭን ናይ ስነፍልጠትን ባህልን አይሁድ እያ ነራ። ስለዚ ዮሴፍን ማርያምን ንግብጺ ክሃድሙ እንከለዉ ታሪኻዊ ምትሕሓዝ ነርዎ እዩ። ቋንቋኦም ባህሎም ዝፈልጡ ቤተ ሰባም ደቂ ዓዶም ዝነበርዎ ሃገር እዩ እምበር ሱቕ ኢሎም ተላዒሎም ዝኸድዎ ሃገር አይኮነን። ካልእ ኣብ ብሉይ ኪዳን እንርእዮ ኣብርሃም ንድሕነቱ ኣብ ምድረ ግብጺ ሃዲሙ። ያዕቆብ ኣብ እስራኤል ጥመት ምስ ኮነ ኣብ ምድረ ግብጺ ከይዱ ኣብኡ 450 ዓመት ስድርኡን ህዝቡን ተቐሚጦም። ማርያምን ዮሴፍን ንግብጺ ክሃድሙ እንከለዉ ንታሪኽ አቦታቶም ይፈልጡ ስለ ዝነበሩን ኣብ ግብጺ ምህዳም ዝሕሸ ድሕነት ዝነበሮ ስለ ዝኾነ እዩ። ሎሚ ብፍሉይ ህዝብና ብዝረኽቦ ዘሎ እንተ ረኤና ግና ምድረ ግብጺ ምድረ ሞት ግፍዒ ዓመጽ እዩ ኮይኑ ዘሎ። እቲ ቐደም ዝነበረ ሰናይ ነገራት ሎሚ አይርአን።

ሎሚ ምድረ ግብጺ ክርስትያን ዝዋረዱሉ ኣብያተ ክርስትያናት ዝሓረሉ ስደተኛታት ዝግፍዑሉ ሕሱም ሃገር እዩ ኮይኑ ዘሎ። ሎሚ ንግብጺ ምስዳድ ማለት ንሞት ምኻድ እዩ። ህዝቢ ባህሊ እምነት ክቕየር እንከሎ ክፍኣት ዓመጽ ይበዝሕ። ሰባት ንቕይር ኢና። ግብጻውያን ተቐበልቲ አጋይሽ ዓንገልቲ ስኡናት ዝነበሩ ቀተልቲ ገፋዕቲ ተቐይሮም እንርእዮ ዘሎና ሓቂ እዩ። ግን ኩሎም ግብጻውያን ገፋዕቲ ቀተልቲ ማለት አይኮነን፤ ብዙሓት ንስደኛታት ዝደናገጹ ዝሕግዙ እውን አለዉ። ብዙሓት ካብ ወገናትና ኣብ ግብጺ አለዉ ወይ እውን ብእኡ ዝሓለፉ አለዉ ዝተፈላለዩ ፍጻሜ እዮም ዝነግሩና። እዚ ኾይኑ እቲ ነቲ ዝነበርዎ ጽቡቕ አምላኽ ይባርኮም ነቲ ዝፈጸምዎ ግፍዒ ኸአ አምላኽ ይምሓሮም ንበል። መፍታኔ ዓለም ከማና ተሰዲዱ ተዋሪዱ እዩ ግን ብግብርን ብቃልን ምሃሩ ኢሉ አምሂሩና ስለዚ መሓርቲ ንኹን።

ብዓለ ቊስቋም ፍሉይ ዝኸሪ እዩ ዝህበና። ኣብ ዓለም ኩሉ ጊዜ ዝተፈላለዩ ገፋዕቲ ቀተልቲ ከም ዝነበሩን ዘለዉን እንርእዮ ሓቂ እዩ። እንተ ኾነ ሓደ ነገር ኣሎ አምላኽ ኩሉ ጊዜ ኣብ መንጎ ዓመጽን ግፍዕን ንህዝቡ ምስ ረድአ እዩ። አምላኽ ክንግፋዕ ክንጠፍእ አይሓድገናን እዩ። ከም ዮሴፍ ዝልእከልና መልእኽቲ ኣንቢብና ክንክእል ኣሎና። ንአምላኽ ኣብቲ ጽንኩር እዋን ርኢና ክንክእል ምሉእ ድለትን እምነት ክህልወና ይግባእ።

ኣብ ጉዕዞ ሕይወትና ንዝንጎፈና ፈተና ንአምላኽ ሒዝና ክንጉዓዞ እንከሎና ተስፋ ኣሎና፤ ኩኖ ሞት ንዘሎ ራህዋ ክንርኢ ይሕግዘና። ስደት ዝኸፍኣን ዝኸበደን እዩ፤ ኩሉ መሰልካ ተገፊፉ ክብሪ እንሰሳ እውን ዘይትረኽቡሉ እዩ። እሞ ሎሚ ንኢየሱስን ማርያምን ንኹሎም ኣብ ዝሰደት

አብ ዓዲ ንና ብዝተፈላለዩ መገዲ ዝግፍዑ ዘለዉ ትዕግስቲ ሰላም ከውርዱሎም ንለምኖ። አብ ዓዲምን ህዝቦምን ተመሊሶም ብሰላም ዝነብሩሉ ጊዜ ከውርደሎም ብፍሉይ ንጸልየሎም። ኦማርያም አደና አደ ስደተኛታት ንወድኹ ለምንልና ንበላ።

ብሩኽ አውደ ዓመት ይግበረልና።

አባ ንጉሠ ፍሥሐ